

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

لیکونکی: F.M. شکیل
ژباړه: شاه محمود "سرتیر"
28 نومبر 2024

د ترهگری د له منځه وړلو لپاره د چین او پاکستان گډ پوځي عملیات؟

د راپورونو له مخې بیجینګ به د چینایي کارگرانو په وړاندې د تروریستي بریدونو په مخنیوي کې د پاکستان د ناکامی څخه ناراضه وي، د راپورونو له مخې به په ناګراره بلوچستان سیمه کې د اورپکو پر ضد په گډو پوځي عملیاتو کې برخه واخلي. یا به دا وي او یا به د نغدو پیسو په خپلو پاکستان کې راتلونکي پانګونه د نامعلوم وخت لپاره ودریزي.

hoto Credit: The Cradle

داسې ښکاري چې بیجینګ او اسلام آباد د پاکستان په ناګراره بلوچستان ایالت کې د بلوڅو یاغیانو پر ضد د لوی گډ پوځي عملیاتو د پیلولو لپاره ستراتیژي جوړه کړې، چې په لسګونو چینایي اتباع یې په بیلابیلو پروژو کې کار کوي وژلي دي.

ناتایید شوي راپورونه ښيي چې ایران په بلوچستان کې له پاکستان سره خپله گډه پوله هم په دې لړ کې لري. د دې کال په پیل کې، دواړو هیوادونو په گډه پوله کې د اورپکو پټنځایونو په نښه کولو لپاره هوایي بریدونه ترسره کړل، د دې اټکل په ترڅ کې چې ممکن وضعیت نور هم خراب شي.

دا اونی د جیش العدل ترهگری ډلې چې د ایران په سیستان او بلوچستان ایالت کې میشته ده وویل چې اسلام آباد او تهران د هیواد په سویل لویدیځ سرحدي سیمه کې گډ پوځي عملیات پیل کړي او د دوی ۱۲ وسله وال یې وژلي دي.

د ایران د بشري حقونو سازمان حلواش هم د ټولنیزو رسنیو په پلیټ فارم ایکس کې دا راپور تایید کړی، خو د پاکستان د بهرنیو چارو وزارت د بلوچستان په پنجگور ولسوالۍ کې د ایرانی بنار سراوان سره نږدې د گډو عملیاتو راپورونه رد کړي او دا یې "جعلي خبرونه" بللي دي.

د بېجینګ د خپګان د کمولو او پر چینایي کارگرانو د پرله پسې بریدونو تر شا د هغو ډلو پر وړاندې د مبارزې په اړه د پاکستان د ژمنې د څرګندولو په موخه، چې د نومبر په ۱۹مه نېټه د فدرالي ایکس کمیټې – چې د ترهگری پر وړاندې د مبارزې مهم ملکي او پوځي مشورتي ارګان دی – په بلوچستان کې د اورپکو پر ضد د پرېکنده پوځي عملیاتو منظوري ورکړه. .

CPEC تر ګواښ لاندې دی؟

د اورپکې د زیاتیدو په وړاندې د پاکستان ورو غبرګون، چې په پایله کې یې په هیواد کې په بیلابیلو پروژو کې د پام وړ شمیر چینایي کارگران وژل شوي، داسې ښکاري چې چین په غوسه کړی.

تیره میاشت، بېجینګ د خپل ډیپلوماتیکو قول اردو له لارې اسلام آباد ته یو واضح پیغام واستاوه، او ګواښ یې وکړ چې په هیواد کې به د چین نوري پانګونې ودرې تر څو چې پاکستان د اورپکې مخه ونه نیسي.

ډاکټر غلام علي، د هانګ کانګ د آسیایي مطالعاتو د څیړنیز مرکز مرستیال، کړید ته وویل:

"ثبات د چین لپاره د سیاسي سیسټمونو، ایډیالوژیو او نورو فکتورونو په پرتله ډیر اهمیت لري. پاکستان له اوږدې مودې راهیسې بې ثباتی او د ترهگری د مخ په زیاتیدونکي کچې تجربه کوي، د چینایي اتباعو په ځانګړي ټینګار سره. دا د چین د غوره توپونو سره په بشپړ ډول مخالف دی."

هغه یادونه وکړه چې د پاکستان پوځ د یوه دوه ستوري جنرال تر مشرۍ لاندې د 15,000 څخه زیاتو سرتیرو ځای پرځای کولو سره - د پام وړ مالیه ورکونکو لګښتونو سره - د چینایي اتباعو ته د ګواښ په ختمولو کې پاتې راغلی.

ډاکټر علي د بېجینګ درېځ په لنډ ډول تشریح کوي: **"چین په پاکستان کې د خپلو اتباعو او ادارو خونديتوب غواړي. سره له دې، پاکستان په پرله پسې توګه د دې په تضمین کې پاتې راغلی، سره له دې چې د "اوسپنې پوښ" او "احمقانه" شعارونو کارولو سره سره.**

که وضعیت ښه نه شي، چین به د راتلونکي پانګونې د ځنډولو ګواښ سره مخ شي. د چین - پاکستان د اقتصادي دهلیز (CPEC) د دویمې مرحلې په اړه د ژمنتیا وروستی نشتوالی، حتی د چین د لومړي وزیر لی کیانګ د سفر په جریان کې، یوازې د چین مخ په زیاتیدونکي شک په ګوته کوي.

له پاکستانه وتل

د مینیس ګلوبل ترټولو وروستي راپور، د مالي معلوماتو تحلیل کونکي شرکت، څرګنده کړه چې د چین د پانګونې په اړه بیا فکر کول مستقیم د اسلام آباد د بې کفایتۍ له امله رامینځته کيږي چې د تکراري بریدونو مخه ونیسي. په اکتوبر کې، چین د پاکستان د بریښنا په سکتور کې پانګه اچونه بنده کړه، چې د هغې امنیتي اندیښنې منعکس کوي.

د سينچري سټيل گروپ، چې د چين يو مشهور شرکت دی، د نومبر په 22 اعلان وکړ چې دوی د بيوروکراتيکو مسلو د نه حل کيدو له امله له پاکستان څخه د وتلو اعلان وکړ او وضعیت يې نور هم کرکيچن کړ. د 30 مليون ډالرو لومړنی پانگې سره او پالن لري چې 200 مليون ډالرو ته پراختيا ورکړي، د پاکستان اقتصادي امکاناتو ته يو گوزار دی.

د فولادو لوی شرکت سي ای او لی چونجيان د پاکستان لومړي وزير شهباز شريف ته په يوه ليک کې خبر ورکړ چې شرکت پريکړه کړې چې خپل عمليات پای ته ورسوي او خپله پانگه بيرته واخلې ځکه چې د چين او پاکستان په اقتصادي دهليز کې د بهرنی مستقیمی پانگوونې اداره کولو لپاره د حکومتي ادارو سره د ډيری نا حل شوي مسلو له امله. (CPEC).

دې ډلې لا دمخه په لومړي پړاو کې د ځانگړي شوي 85 مليون ډالرو ټولې پانگې اچونې څخه 30 مليون ډالر د فولادو په صنعت کې پانگونه کړي - او اراده لري چې په راتلونکو دوهم او دريم پړاوونو کې پانگونه د پام وړ زياته کړي.

دا به د پاکستان حکومت ته زموږ وروستی خبرتيا وي. که چيرې ستونزې سمدستي حل نه شي، موږ به د RSEZ [راشکای ځانگړي اقتصادي زون] څخه د فابريکې له مينځه وړلو پيل وکړو، "چونجيان په خپل ليک کې وويل.

چينايي بوتان په ځمکه کې؟

د پوځي عملياتو د اعلان وخت د ترهگرۍ ضد گډ پوځي تمرين لپاره پاکستان ته د چينايي پوځيانو د راتگ سره سم دی چې د دسمبر تر نيمايي پورې به دوام وکړي. په دې مهم شيبه کې د چينايي ځواکونو شتون دواړه په زړه پورې او بيانوي، په هغه څه کې چې په يوه ناکراره سيمه کې د چين د بنکيلتيا په اړه پوښتنې راپورته کوي. داسې راپورونه هم شته - چې ناتاييد شوي مگر په پراخه کچه بحث شوي - چې چين په پاکستان فشار راوړی ترڅو خپلو سرتيرو ته اجازه ورکړي چې په مستقيم ډول د چينايي اتباعو ساتنه وکړي. دا ډول غوښتنه، که ريبنتيا وي، د پاکستان د امنيتي دستگاه په اړه د بيجينگ مخ په زياتيدونکي بې باوري څرگندوي. لکه څنگه چې عبدالله خان، د پاکستان د شخړو او امنيتي مطالعاتو د انسټيټيوټ مدير، په پاکستان کې د چينايي سرتيرو شتون په داسې حال کې بولي چې پاکستان په بلوچستان کې د عملياتو اعلان وکړ، يو بشپړ تصادف دی، هغه يادونه کوي:

"تر هغه ځايه چې د گډو امنيتي عملياتو خبره ده، زه فکر نه کوم چې چينايي سرتيري به په ځمکنيو عملياتو کې برخه واخلې. چين بنيايي مشورتي رول ولوبوي او مخکښ رول به د پاکستان له پوځ سره وي. په هر صورت، د پنځو کلونو وقفې وروسته د تروريزم ضد گډ تمرينونه بيا پيل کول د تروريزم د گواښ سره د مبارزې لپاره د گډ نوښت په اړه د يووالي څرگندونه کوي ... موږ تمه نه لرو چې دا 300 چينايي سرتيري په ځمکنی جگړه کې بشکيل وي."

په هر صورت، په اسلام آباد کې چارواکي د دې عملياتو د مشخصاتو او مهال ویش په اړه پټه خوله دي. د پاکستان د دفاع وزير خواجه محمد اصف د کريدل له ډيرو هڅو سره سره چې هغه ته د رسيدو لپاره يې هڅې کړې وې، په دې اړه څه ونه ويل.

د متحده ایالاتو سره یو ناخوښه موازي

په هر صورت، د پاکستان د دفاع وزارت یوې سرچینې کړېدل ته څرگنده کړه چې د گډ امنیتي میکانیزم لپاره د چین غوښتنه لاهم د بیاکتنې لاندې ده. هغه وايي، د جګپورو پوځي چارواکو تر منځ مقاومت قوي دی - چينايي ځواکونو ته د رسمي رول ورکول به د چین د گټو په ساتنه کې د پاکستان د ځواکونو د ناکامۍ معنی ولري. دا ډول حضور ته اجازه ورکول د پاکستان د پوځ باوري ځواک کمزوری کولای شي.

خان، چې د اورپکې پر وړاندې د چین او پاکستان د گډې هڅې پلوي کوي، ټينگار کوي چې د جنوبي اسيا د امنیتي بدلونونو بدلون زړې پرېکړې ته اړتیا لري. هغه په ۱۹۷۹ کال کې د افغان جګړې پر مهال او بیا په ۲۰۰۱ کال کې د ترهګرۍ پر ضد د نړیوالې جګړې پر مهال په پاکستان کې د امریکا له پوځي اډو سره د پرتله کولو په ترڅ کې یادونه وکړه چې د چین او پاکستان اړیکې بې ساري دي:

"عامه انگیزنه مهمه ده، او دا هغه ځای دی چې چین یو ځانګړی گټه لري. پداسې حال کې چې د متحده ایالاتو ملګرتیا په لنډمهاله توګه د ترهګرو شبکو مخه نیولې وه، په هیواد کې یې د امریکا ضد احساساتو ته وده ورکړه، افراطیت ته وده ورکړه، او په ټول پاکستان کې د ویجاړونکو ترهګرو بریدونو لامل شو."

خان استدلال کوي چې پاکستانیان په پراخه کچه چین ته د یو باوري او ستراتیژیک ملګري په توګه ګوري، د امریکا د تاریخي انگیزني په مقابل کې چې د یو بهرني ځواک په توګه د ځان لپاره خدمت کوي. د هغه په باور له بېچینګ سره همکاري له ایډیالوژیکي سامان پرته د ثبات ژمنه ساتي.

بلخوا په اسلام اباد کې د اېیکس کمېټې په غونډه کې وزیراعظم نواز شریف، د پوځ د مشر جنرال سید عاصم منیر او مهمو صوبایي مشرانو سره په گډه پرېکړه کړې چې د پوځي عملیاتو په لړ کې به د بلوچستان لبریشن ارمي (BLA) په څېر وسله والو ډلو باندې تمرکز کوي. بریګیډ، د بلوچستان لبریشن فرنټ (BLF) او د بلوچستان راجی اجوئی-آر-سنګر - چې ټولو چينايي کارگران په نښه کړی دی. تر اوسه د دې عملیاتو د پیل دقیقه نېټه نه ده څرګنده.

د اوس لپاره، بېچینګ له نږدې څاري، د هغه صبر د دوامداره بې ثباتۍ نښو لخوا ازموڼ شوی. راتلونکې اونۍ ښايي دا معلومه کړي چې ایا د پاکستان ډاډ کافي دی یا که د چین پانګونه - او په دې سره به د CPEC راتلونکې - د نامعلومې مودې لپاره ودرول شي.

26 نومبر 2024

منبع:

<https://thecradle.co/articles/joint-chinese-pakistani-military-ops-to-wipe-out-terror>